

УДК 027.7:028-047.44

Тетяна Колесникова,канд. наук із соціальних комунікацій, директор науково-технічної бібліотеки
Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту ім. академіка В. Лазаряна**Наталія Біла,**бібліотекар науково-технічної бібліотеки
Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту ім. академіка В. Лазаряна**Читацька активність студентів технічного ВНЗ
(читання літератури іноземними мовами)**

У статті аналізуються результати анкетування студентів Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту ім. академіка В. Лазаряна (ДНУЗТ), визначається рівень активності студентів у читанні літератури іноземними мовами, в т. ч. з урахуванням гендерного аспекту. З'ясовується відповідність фондів літератури іноземними мовами в бібліотеці ДНУЗТ потребам читачів-студентів.

К л ю ч о в і с л о в а: науково-технічна бібліотека ДНУЗТ, еволюція читання, формат, мотивація читання, активність читання, читання літератури іноземними мовами.

У зв'язку з глобалізаційними процесами всіх сфер суспільного життя, модернізацією вищої освіти України та інтеграцією країни у європейський науково-освітній простір особливого значення набуває розширення комунікаційних можливостей студентів. Різні види академічної мобільності (програми обміну студентами, подвійного диплома, стажування, участі у міжнародних конференціях, семінарах, літніх і зимових школах і т. д.) свідчать про активізацію міжнародної комунікації.

Новітня європейська мовна політика підтримує національну ідентичність і багатомовність у країнах Європи. Сьогоднішнє активне прагнення студентської молоді України вивчати не одну, а кілька іноземних мов (як у вишах, так і в мовних центрах) про багато що говорить. Наприклад, студенти усвідомлюють, що знання декількох мов є не тільки надійною інвестицією в їхнє майбутнє (формування особистості, підвищення освіченості, кар'єрне зростання та ін.), воно також перебуває у центрі загальнонаціональної політики країни.

Сучасні методи й завдання курсів із вивчення іноземних мов у вишах [5] мають бути спрямовані на: 1) читання, коли кожен студент повинен вміти читати та розуміти повний обсяг тексту не тільки за фахом, але й різними напрямками; 2) усне спілкування, вміння вільно вести розмову; 3) письмове спілкування, оволодіння навичками написання документів (резюме, рефератів, листів, ділової документації і т. д.); 4) переклад, оволодіння навичками перекладу.

Як бачимо, з активізацією міжнародної комунікації, поглибленням обміну духовними, інтелектуальними (творчими) досягненнями різних

країн студенти повинні навчитися, у першу чергу, читанню іноземної літератури мовою оригіналу.

Дослідження, пов'язані з вивченням різних аспектів читання в житті студентів, активно проводяться в усьому світі. Так, канадські дослідники виявили, що вибір формату читання (друкований чи електронний) залежить від того, з якою метою користувач звертається до книги [12]. І саме цей аспект повинен враховуватися при комплектуванні бібліотечних фондів. Наприклад, 53,9 % студентів вважають, що для підтримки наукових досліджень, проектів бібліотека університету має поповнюватися друкованими книгами, а 46,1 % – електронними. Водночас студенти, які віддають перевагу отриманню в бібліотеці книги для читання як відпочинку, рекомендують бібліотекарям закуповувати літературу у форматі: друкованому – 76 %, електронному – 24 %.

Хоча дослідники, у т. ч. і українські, дедалі частіше схиляються до думки, що в процесі еволюції читання помітно втрачає статус естетичного задоволення й перетворюється на спосіб отримання інформації [3]. Так, під час опитування студентів вишів Дніпропетровська у 2009-му [3] і 2013 р. («Яку роль відіграє читання у Вашому житті?») були отримані такі результати (табл. 1) [1, с. 160]:

Таблиця 1
Результати опитування студентів вишів Дніпропетровська у 2009 та 2013 рр.

Відповіді на питання анкети «Яку роль відіграє читання у Вашому житті?»	2009 р.	2013 р.
1. Необхідна умова навчання	20,9 %	25 %
2. Спосіб отримання інформації	21,1 %	41 %
3. Елемент науково-дослідної роботи	8,5 %	4 %
4. Спосіб розвитку особистості	25,9 %	26 %
5. Можливість долучитися до світової культури	5,1 %	3 %
6. Як дозвілля і відпочинок	10,4 %	1 %

Дослідники дійшли висновку, що нинішнє студентство демонструє досить високий рівень комп'ютерної грамотності, віддає перевагу візуальній інформації порівняно з текстовою, але при цьому має низький рівень інформаційної культури та культурного розвитку загалом. Водночас спостерігається зростання читацького негативізму до класичної літератури, ігнорування літератури як підручника життя. Сприйняття друкованого тексту стає більш поверховим і фрагментарним, «мозаїчним» і «кліповим» [1, с. 161].

Долучення майбутнього вченого до наукової творчості розпочинається, як правило, під час навчання у виші. Китайські вчені переконані, що читання іноземної літератури для студентів під час їх навчання в університеті є гарантією досягнення ними успіхів у навчанні, набуття майстерності, професійних навичок проведення наукових досліджень [13].

Українські бібліотекознавці фіксують недостатню «видимість» вітчизняних наукових публікацій у міжнародних базах даних науково-технічної інформації [2; 4; 10]. Це, безсумнівно, пов'язано, у тому числі, з недостатнім рівнем знання й використання студентами та їхніми науковими керівниками англійської мови як міжнародної мови під час опублікування результатів своїх досліджень. Необхідно враховувати також, що знання й використання англійської мови сприяє забезпеченню інтеграції України в європейський політичний, економічний, культурний, науково-освітній простір.

Вчені Об'єднаних Арабських Еміратів (ОАЕ), підкреслюючи обов'язковість вивчення студентами вишів англійської мови як другої (іноземної), звертають увагу на наявність низки чинників, які підсилюють результативність навчання [9]. На їхнє переконання, підвищений інтерес до читання літератури англійською мовою може мати такий мотив, як читання для задоволення, котре стимулює виникнення різноманітних емоцій. Звичайно, систематичне читання літератури англійською мовою в різних культурних контекстах, де досвід, описаний в романах, оповіданнях, віршах, може бути далеким від повсякденних переживань студентів ОАЕ, водночас воно інтригує. А це викликає у людини емоції (від радості й щастя до смутку й гніву) та бажання читати ще і ще.

Вченими Росії вже тривалий час досліджується формування мотивації до вивчення іноземної мови у студентів технічних вишів, а також основні види мотивації [6]. Підкреслюється, що студент неможливо

ного вишу як майбутній фахівець повинен володіти не тільки навичками читання та перекладу, а й комунікативними вміннями, щоб брати участь у міжнародних конференціях, симпозиумах. Без знання іноземної мови у наш час практично неможливо претендувати на високий службовий статус і, навіть, влаштуватися на престижну, високооплачувану роботу [6, с. 247].

Мультимедійні технології дають змогу створювати принципово нові методи активізації читання з використанням віртуальної реальності, різних інтерактивних технологій. Українські вчені-педагоги відзначають, що, працюючи зі студентами технічних вишів, вони часто стикаються з проблемами мотивації читання як виду навчальної діяльності та зі зниженням читацької активності [8; 11]. Виходом із ситуації, на їхню думку, є обов'язкове й широке використання Інтернету, мультимедійних засобів і технологій. Наприклад, перегляд сучасних відеокліпів (музичних творів на слова відомих поетів у сучасній поп чи рок обробці) при вивченні світової культури [8] або використання веб-квестів для розвитку практичних навичок іноземної мови в навчальному процесі (читання для добування інформації, докладне читання, ведення переговорів, усна і письмова комунікація та ін.) [11].

Враховуючи різний рівень інтересу студентів до читання літератури іноземними мовами, постала необхідність простежити взаємозв'язок «студент – читання літератури іноземними мовами – бібліотека» в Дніпропетровському національному університеті залізничного транспорту ім. академіка В. Лазаряна (ДНУЗТ).

З цією метою у березні 2015 р. науково-технічною бібліотекою за підтримки кафедри іноземних мов ДНУЗТ було проведено дослідження на тему «Аналіз читацької активності студентів технічного ВНЗ (читання літератури іноземними мовами)».

Мета дослідження – визначення рівня активності студентів у читанні літератури іноземними мовами, у т. ч. з урахуванням гендерного аспекту. Крім головної мети передбачалося також з'ясувати рівень відповідності фондів літератури іноземними мовами в науково-технічній бібліотеці ДНУЗТ (включаючи власні колекції та ліцензовані мережеві ресурси) потребам читачів-студентів.

Варто зауважити, що читання як особливий вид комунікації характеризується наявністю елементів, відносин та умов, що постійно змінюються в часі. Те, що перебуває на даний момент у процесі читацької комунікації, впливатиме на її структуру та зміст у подальшому (в наявності

циклічний, спіралевидний характер) [7]. При цьому одержувач повідомлення (читач) є одним із ключових компонентів комунікаційної схеми передачі вербальної інформації.

Опитування проводилося методом анонімного анкетування як основного методу збору даних, що дало змогу охопити досить велику кількість респондентів, і водночас гарантувало порівнянність й однаковість отриманої інформації, а також можливість її формалізованої обробки. Дослідження передбачало інтерпретацію результатів анкетування та контент-аналіз фахової літератури на задану тему.

Студентам було запропоновано взяти участь в опитуванні або шляхом заповнення надрукованої анкети, або онлайн (через сайт бібліотеки).

Організатори дослідження враховували той факт, що для більшості студентів центральних, південних і східних областей України, які вільно володіють одночасно українською та російською мовами, знання третьої мови як іноземної пов'язане з додатковими навантаженнями (інтелектуальними, моральними, матеріальними та ін.). А це означає, що студенти повинні мати досить потужні мотиви та індикатори мотивації читання літератури іноземними мовами.

Анкета, запропонована студентам, включала 12 питань. Перші три – стосувалися факультету, курсу та статі учасника дослідження. 8 питань були спрямовані на з'ясування активності студентів у читанні літератури іноземними мовами. І лише одне передбачало вивчення відповідності фонду літератури іноземними мовами університетської бібліотеки запитам респондентів.

В анкетуванні взяло участь 125 респондентів – студентів різних курсів і факультетів ДНУЗТ.

За курсами навчання респонденти поділялися на: 1 курс – 2 %, 2 курс – 58 %, 3 курс – 23 %, 4 курс – 3 %, 5 курс – 14 % (спеціалісти або магістри). Тобто найчисленнішими групами дослідження стали студенти 2-го (58 %) і 3 курсів (23 %). Даний факт є дуже важливим, адже саме у студентів 2-х і 3-х курсів, активно включених у систему позааудиторних, самостійних занять, сформувалися пізнавальні інтереси, готовність включитися в сферу наукових інтересів викладачів – керівників наукових проектів. А це, на нашу думку, і стає потрібною мотивацією активності в читанні фахової літератури, у т. ч. іноземними мовами.

Крім того ми виходили з того, що ДНУЗТ – університет технічного профілю. Як відомо, випускники немовних вишів, не дивлячись на необхідність знання іноземної мови фахівцями

різних сфер діяльності й розуміння його значущості, відчувають труднощі при оволодінні нею. [6]. Тому, на нашу думку, це також знижує активність студентів у їх зверненнях до літератури, яка їм потрібна для проведення досліджень.

Водночас ми припускали, що необхідність наявності у сучасного інженера навичок пошуку інформації (у вітчизняній і зарубіжній літературі), логічного осмислення добутої інформації, користування різними видами читання (вивчаючого, ознайомчого, переглядаючого), буде ще однією значущою мотивацією для активного звернення студентів до різних джерел інформації.

Анкетуванням були охоплені студенти таких факультетів: «Мости та тунелі» (МТ), «Електрифікація» (Е), «Механічний» (М), «Управління процесами перевезень» (УПП), «Організація будівництва залізниць» (ОБЗ), «Промислове та цивільне будівництво» (ПЦБ), «Економіко-гуманітарний» (ЕГ), «Технічна кібернетика» (ТК).

Найбільшу кількість респондентів дали факультети «ТК» (44 %), «УПП» (24 %), «ЕГ» (14 %).

Нинішнє студентство визначає більшість професій як гендерно нейтральні, тому дівчата становили у вибірці 43 %, юнаки – 57 %. Наявність в анкеті питання про представників тієї чи іншої статі дає змогу виявити особливості (або їх відсутність) читацької активності у юнаків і дівчат стосовно літератури іноземними мовами.

Нижче наводимо відповіді респондентів на деякі питання анкети.

Насамперед, організатори опитування вирішили з'ясувати у студентів: «З якою метою Ви звертаєтесь до літератури іноземними мовами?»

Отримані відповіді засвідчили переконаність молоді (читачів бібліотеки ДНУЗТ) в тому, що знання іноземних мов – це безсумнівний атрибут будь-якої сучасної високоосвіченої людини. З'ясувалося, що для молодих людей володіння іноземною мовою вже стало стійкою потребою, без нього дуже важко (а часом – і неможливо) влаштуватися на високооплачувану роботу, побудувати успішну кар'єру.

Дослідники припускали, що індикаторами мотивації студентів при зверненні до літератури іноземними мовами може бути цільова спрямованість і характер інформації, яка їх цікавить. Тому респондентам було запропоновано самим визначити цільову спрямованість кожної категорії у відсотках (від 100 %). При цьому цільовими категоріями використання літератури іноземними мовами виступали: «навчання», «наукові дослідження», «са-

моосвіта», «дозвілля / спілкування», «власний варіант відповіді».

Отримані дані доводять, що велика частина студентів (56,7 %) використовує літературу іноземними мовами винятково для навчання. Крім того цільова читацька активність пов'язана з: самоосвітою – 26,1 %, проведенням дозвілля / спілкування – 10,7 %; науково-дослідною діяльністю – 4,3 %; свій варіант відповіді запропонували 2,2 % респондентів.

В результаті обробки анкет зафіксовано переважання навчаючого та ознайомлювального видів читання. Активізація цільової категорії «самоосвіта» пов'язана з наявністю внутрішньої мотивації (мікростратегії) для особистого зростання чи культурного розвитку. При цьому до літератури іноземними мовами з метою навчальної діяльності звертаються всі студенти 1-го і 2-го курсів, а також більша частина (62,3 %) – 4-го й 5-го курсів. А читацька активність, пов'язана з самоосвітою, притаманна в основному старшокурсникам зі сформованим професійним інтересом.

Особливості поведінки студентів різних статей при виборі цільової спрямованості у використанні літератури відображені в табл. 2.

Таблиця 2

Цільова спрямованість у використанні літератури (гендерний аспект)

Стать	Навчання	Наукові дослідження	Самоосвіта	Дозвілля / спілкування	Особиста думка
Дівчата	67,2%	4,4%	13,7%	13,3%	1,4%
Юнаки	48,8%	4,2%	35,5%	8,7%	2,8%

Вміння та навички студентів при роботі з літературою (як частина їх професійної підготовки) включають в себе здатність накопичувати та творчо обробляти інформацію, а також створювати нову. Інформаційна культура, що розвивається при цьому, включає в себе регулярність читання, його різновиди, вміння працювати з різними джерелами інформації (в т. ч. з інформаційно-пошуковими системами Інтернет, базами даних, е-каталогами бібліотек), швидкість і вміння створення різних видів записів та їх трансляції (в т. ч. через Інтернет) і т. д.

Таким чином, регулярність читання – це не тільки необхідний аспект при будь-якому способі вивчення іноземної мови, а ще й показник рівня інформаційної культури студента.

Саме тому один із пунктів анкети передбачав відповідь на питання «Як часто Ви читаете літературу іноземними мовами?».

Частотність читання респондентами літератури

іноземними мовами виявилася такою: кожен день – 13,9 % опитаних; раз на тиждень – 53,6 %; раз на рік – 16,3 %; взагалі не читають – 3,5 %; свої варіанти відповідей, пов'язані з нерегулярністю звернення до джерел інформації, дали 12,7 % респондентів.

При цьому частотність читання у юнаків та дівчат дещо різняться (табл. 3).

Таблиця 3

Частотність читання (гендерний аспект)

Стать	Кожного дня	Раз на тиждень	Раз на рік	Взагалі не читаю	Особиста думка
Дівчата	12,7%	51,9%	19,1%	2,1%	14,2%
Юнаки	14,9%	54,9%	14,2%	4,5%	11,5%

Враховуючи колосальні можливості Інтернету у всіх областях соціальних комунікацій, організатори опитування припускали, що саме він сьогоднішніми студентами використовується, в першу чергу, як джерело інформації іноземними мовами.

Аналіз відповідей на питання анкети «Яким джерелам отримання інформації Ви надаєте перевагу?» цю гіпотезу підтвердив. 56,2 % студентів використовують інструменти та ресурси Інтернету для отримання й читання інформації іноземними мовами. Інші джерела інформації опитані використовують значно менше: бібліотеку ВНЗ – 23,5 % респондентів, домашню бібліотеку – 12,3 %; книжковий магазин – 7,3 %, свій варіант відповіді запропонувало 0,7 % студентів.

Зауважимо, що переваги юнаків і дівчат у цьому питанні відрізняються (табл. 4).

Таблиця 4

Джерела отримання інформації (гендерний аспект)

Стать	Інтернет	Бібліотека ВНЗ	Книгарня	Домашня бібліотека	Інший варіант
Дівчата	50,8 %	29,7 %	8,7 %	8,9 %	1,9 %
Юнаки	60,2 %	18,8 %	6,2 %	14,8 %	–

Один з пунктів анкети вимагав відповіді на питання «Який же формат представлення даних (друкований, електронний або аудіокнига) вітається респондентом?».

При цьому організатори дослідження припускали, що друкована книга все ще є більш пріоритетною для студента-читача літератури іноземними мовами. Але ця гіпотеза не підтвердилася. Відповіді респондентів розподілилися таким чином: електронна книга використовується 53,1 %, друкована книга – 40,1 %, аудіокнига – 6,8 %.

Гендерні особливості при виборі формату читання відображено в табл. 5.

Таблиця 5

Пріоритети при виборі формату читання (гендерний аспект)

Стать	Друкована книга	Електронна книга	Аудіокнига
Дівчата	56,5 %	38,2 %	5,3 %
Юнаки	27,8 %	64,4 %	7,8 %

Респондентами були вказані і причини вибору тієї чи іншої форми читання. Ось деякі з них:

- «В дорозі стала читати електронні книги. Але задоволення – ніякого! Тільки очі хворіти починають! Зате аудіокнига – свято душі!»;
- «Люблю читати художню літературу в звичайному паперовому форматі. Але навчання пов'язане зі швидкістю отримання інформації, і тоді – тільки Інтернет»;
- «Все залежить від обставин. Вся довідкова література є в Інтернеті. А ось при підготовці до іспиту, як правило, користуюся звичайним друкованим підручником».

Питання «Чи обговорюєте Ви прочитану літературу?» стосувалося дослідження комунікативності студентів. Обробка анкет показала такі результати: обговорюють – 54,2 % респондентів, не обговорюють – 45,8 %.

Із вибірки анкет респондентів, які позитивно відповіли на питання щодо обговорення прочитаної літератури, були проаналізовані дані стосовно каналів комунікації. Можна стверджувати, що зіткнення інтересів відбувається: в сім'ї – 20,0 %; з одногрупниками – 31,1 %; у соціальних мережах – 13,2 %; при безпосередньому спілкуванні з друзями – 31,4 %; свій варіант відповіді надали 4,3 % студентів.

При цьому відповіді студентів, розподілені за статеву ознакою, були такими: а) юнаки обговорюють – 47,1 % і не обговорюють – 52,9 %; б) дівчата обговорюють – 63,7 % і не обговорюють – 36,3 %. Більш детально інформація наведена у табл. 6.

Таблиця 6

Обговорення прочитаної літератури (гендерний аспект)

Стать	У сім'ї	Серед одногрупників	У соціальних мережах	Із друзями	Власний варіант
Дівчата	21,8%	37,6%	8,8%	30,6%	1,2%
Юнаки	18,1%	24,5%	17,7%	32,3%	7,4%

У ході дослідження респондентам було запропоновано самим визначити рівень володіння іноземною мовою під час читання літератури («Як Ви визначаєте свій рівень володіння іноземною мовою під час читання літератури?»). Аналіз результатів анкетування показав, що вільно читають літературу іноземними мовами тільки 19,4 %, зі

словником – 78,0 % (друкованим – 26,5 % і он-лайн – 51,5 %), свій варіант відповіді – 2,6 %.

Аналіз відповідей респондентів із врахуванням гендерного аспекту наведено у табл. 7.

Таблиця 7

Рівень володіння іноземною мовою (гендерний аспект)

Стать	Читають вільно	Читають зі словником		Власний варіант відповіді
		друкованим	електронним	
Дівчата	21,7%	34,5%	42,7%	1,1%
Юнаки	17,6%	20,5%	58,1%	3,8%

Для нас було важливо встановити, наскільки фонди літератури іноземними мовами університетської бібліотеки відповідають запитам читачів-студентів. Тому в анкету було поставлено питання: «Чи відповідають бібліотечні фонди Вашим запитами?». При цьому передбачалося, що фонди включають в себе як власні бібліотечні колекції, так і ліцензовані мережні електронні ресурси (книги, періодичні видання).

При зверненні до фондів бібліотеки читачі в основному виявляють інтерес до літератури англійською мовою (78,7 %). Набагато менше – німецькою, французькою, польською та іншими мовами.

Ранжування результатів дослідження показує, що колекції літератури іноземними мовами: задовольняють – 52,4 % респондентів; частково задовольняють – 34,0 %; не задовольняють – 13,6 %.

До речі, враження від бібліотечних фондів літератури іноземними мовами у юнаків і дівчат в основному позитивні (табл. 8).

Таблиця 8

Відповідність бібліотечних фондів запитам читачів (гендерний аспект)

Стать	Задовольняють	Не задовольняють	Частково задовольняють
Дівчата	55,3 %	10,2 %	34,5 %
Юнаки	50,2 %	16,2 %	33,6 %

Дослідження на тему «Аналіз читацької активності студентів технічного ВНЗ (читання літератури іноземними мовами)» в ДНУЗТ дало змогу простежити взаємозв'язок «студент – читання літератури іноземними мовами – бібліотека». Були зроблені такі висновки:

1. Особливістю опитаної групи студентів, котрі проживали до вступу в університет у центральних, південних та східних областях України, є використання в побуті, навчанні, громадському житті не тільки державної української мови, але й російської. Дедалі зростаюча тенденція до вивчення третьої мови (англійської або інших мов Євросою-

зу, в т. ч. читання літератури на них) спирається на наявність потужних мотивів та індикаторів мотивації читання.

2. Індикаторами мотивації студентів при зверненні до літератури іноземними мовами є, в першу чергу, цільова спрямованість і характер їх інтересів. Ранжування за цільовими категоріям доводить пріоритетність для респондентів навчання (56,7 %), самоосвіти (26,1 %), дозвілля / спілкування (10,7 %).

3. Ділове читання – основна модель читацької активності студентів технічних спеціальностей. У 56,7 % опитаних переважає також ознайомлювальний вид читання, пов'язаний з наявністю внутрішньої мотивації. Формування мотивації до читання літератури іноземними мовами для особистого зростання чи культурного розвитку активізують цільову категорію «самоосвіта» (26,1 %). При цьому у процесі навчальної діяльності до літератури на іноземних мовах звертаються всі студенти 1-го і 2-го курсів, а також більша частина – 4-го і 5-го курсів. А читацька активність, пов'язана з самоосвітою, притаманна в основному старшокурсникам зі сформованим професійним інтересом.

4. Частотність читання літератури іноземними мовами у середовищі наших респондентів не свідчить про щоденне звернення до неї (кожен день читають лише 13,9 % опитаних студентів). Вони переважно читають раз на тиждень (53,6 %). Відсутність систематичності у заняттях читанням негативно позначається на закріпленні отриманих знань і навичок.

5. Для отримання й читання інформації іноземними мовами переважна більшість (56,2 %) респондентів використовує інструменти та ресурси Інтернету, бібліотеку вишу – 23,5 %, домашню бібліотеку – 12,3 %.

6. Респонденти віддають пріоритетність використанню електронної книги – 53,1 %. Далі формат представлення даних розподіляється таким чином: друкована книга – 40,1 %, аудіокнига – 6,8 %.

7. Дослідження комунікативності студентів доводить, що обговорюють прочитану літературу 54,2 % респондентів, а не обговорюють – 45,8 %. Каналами комунікації серед тих, хто обговорює, є в основному: безпосереднє спілкування з друзями – 31,4 %; з одногрупниками – 31,1 %; в сім'ї – 20,0 %; у соціальних мережах – 13,2 %.

8. В умовах розвитку студентської мобільності у респондентів рівень володіння іноземними мовами на сьогоднішній день явно недостатній. Вільно читають літературу іноземними мовами лише 19,4 %,

зі словником – 78,0 % (друкованим – 26,5 % та онлайн – 51,5 %).

9. Враження від бібліотечних фондів літератури іноземними мовами у опитаних в основному позитивні. Так, студентів, яких фонди задовольняють – 52,4 %; частково задовольняють – 34,0 %; не задовольняють – 13,6 %. При зверненні до бібліотеки читачі в основному виявляють інтерес до літератури англійською мовою (78,7 %). Набагато менше – німецькою, французькою, польською та іншими мовами.

10. Гендерний аспект проведеного дослідження доводить, що в основному статистично значущі відмінності у показниках анкетування юнаків та дівчат не істотні. Якщо цільова спрямованість читання дівчат і юнаків, наприклад, в категорії «навчання» становить, відповідно, 67,2 % і 48,8 %, у категорії «самоосвіта» – 13,7 % і 33,5 %; то в категорії «наукові дослідження» результати практично однакові (4,4 % і 4,2 %). При цьому показники частотності читання (раз на тиждень) у дівчат і юнаків мають також мінімальні відмінності (51,9 % і 54,9 %). Основними джерелами інформації для дівчат і юнаків є, відповідно: Інтернет (50,8 % і 60,2 %); бібліотека вишу (29,7 % і 18,8 %). Дівчата воліють читати в основному друковану книгу (56,5 %), юнаки – електронну (64,4 %). Дівчата більш схильні до обговорення прочитаного ніж юнаки (63,7 % і 47,1 %); при цьому дівчата виявляють бажання ділитися враженнями з одногрупниками (37,6 %), а юнаки – з друзями (32,3 %). Рівень володіння іноземною мовою при читанні однаково недостатній як у дівчат, так і у хлопців (вільно читають, відповідно, 21,7 % і 17,6 %).

11. Результати дослідження засвідчують необхідність прийняття бібліотеками вишів негайних коригувань розвитку бібліотечно-інформаційних сервісів і продуктів. Наприклад, для сприяння подальшому розвитку цільової спрямованості студентського читання в категорії «самоосвіта» бібліотека може запропонувати студентам спільний проект зі створення відеокліпів на вірші (мовою оригіналу) поетів – представників різних країн. Підвищення мотивації читання може сприяти культурологічний проект «Народні обряди та традиції Англії (Франції, Німеччини та ін.)» за участю носіїв мови, в якому використовуються мультимедійні технології, а студенти виступають як актори, режисери, відеооператори, декоратори та ін. Безумовним є також коригування планів комплектування бібліотеки інформаційними ресурсами з урахуванням результатів аналізу читацької активності.

Список використаних джерел

1. *Казакевич М.* Противостояние технократической и гуманистической систем ценностей / М. Казакевич, И. Гузова // Наука та прогрес транспорту. – 2013. – № 6 (48). – С. 156–167. doi: 10.15802/stp2013/19764.
2. *Колесникова Т. А.* Интеграция украинской отраслевой научной периодики в мировое научно-информационное пространство : проблемы и решения / Т. А. Колесникова // Наука та прогрес транспорту. – 2013. – № 6. – С. 7–22. doi: <http://dx.doi.org/10.15802/stp2013/19835>.
3. *Колесникова Т.* Сучасна бібліотека ВНЗ очима студентів: за результатами соціологічного дослідження / Тетяна Колесникова // Вісник Книжкової палати. – 2009. – № 7. – С. 26–30.
4. *Костенко Л. Й.* Видимість наукової періодики України в мережі Інтернет / Л. Й. Костенко // Наука України у світовому інформаційному просторі. – К., 2013. – Вип. 8. – С. 27–36.
5. *Павлусенко О. В.* Сучасні методи викладання англійської мови в технічних вузах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/pavlusenko-ov-suchasni-metodi-vikladannya-angliyskoyi-movi-v-tehnichnih-vuzah/>.
6. *Сумцова О. В.* Формирование мотивации к изучению иностранного языка у студентов технических вузов / О. В. Сумцова // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – 2009. – № 2 (4). – С. 246–249.
7. *Шабанова М. А.* Что общего между Интернет-сообществом, читательским клубом и читательским дневником? / М. А. Шабанова // Библиотечное дело. – 2013. – № 14 (201). – С. 29–34.
8. *Шкарбуль О. В.* Використання засобів мультимедіа для підвищення читацької активності студентів-нефілологів / О. В. Шкарбуль, А. В. Стегалюк // Таврійський вісник освіти. – 2014. – № 1(45). – Ч. I. – С. 83–89.
9. *Al Alami S.* Promoting Communicative Competence within EFL Contexts: A UAE Case Study / SuhairEyad Al Alami // Journal of Language Teaching and Research. – 2014. – Vol. 5, N 6. – P. 1245–1255. doi: 10.4304/jltr.5.6.1245-1255.
10. *Kolesnykova T. O.* The Role of the Ukrainian University Libraries in increasing Representation of Ukrainian Science into Global Environment of Scientific Communications / Т. О. Kolesnykova // Вісн. ОНУ. Сер. : Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – 2015. – Т. 20. – Вип. 1. – С. 127–142.
11. *Pererva K. M.* Web-quests in the english language studying and teaching as a valuable resource and effective tool / K.M. Pererva // Наука та прогрес транспорту. – 2015. – № 3 (57). – С. 208–214. doi: 10.15802/stp2015/46080.
12. Relative preferences for paper and for electronic books : Implications for reference services, library instruction, and collection management / L. J Rod-Welch, B. E. Weeg, J. V. Caswell, T. L. Kessler // Internet Reference Services Quarterly. – 2013. – 18(3-4). – P. 281–303. doi: 10.1080/10875301.2013.840713.
13. *Sun Yu.* The University Library and Reading / Yupeng Sun // Cross-Cultural Communication. – 2014. – Vol. 10, N 6. – P. 213–216. doi: <http://dx.doi.org/10.3968%2F5555>.

Стаття надійшла до редакції 4.01.2016 р.

UDC 027.7:028-047.44

Tetiana Kolesnykova,

PhD, Director of the Scientific and Technical Library of Academician V. Lazarian Dnipropetrovsk National University of Railway Transport

Nataliia Bila,

Librarian of the Scientific and Technical Library of Academician V. Lazarian Dnipropetrovsk National University of Railway Transport

READER'S ACTIVITY ANALYSIS OF STUDENTS AT TECHNICAL UNIVERSITIES (READING THE LITERATURE IN FOREIGN LANGUAGES)

This article analyzes the results of the students' questionnaire at Academician V. Lazarian Dnipropetrovsk National University of Railway Transport (DNURT). The purpose of a study is to determine the level of students' activity in reading the literature in foreign languages, taking into account the gender aspect.

Besides the primary purpose it was supposed to ascertain the level of fund literature conformance in foreign languages in the DNURT library to the readers-students' requirements.

Keywords: university library, reading, reading activity, questionnaire, literature in foreign languages, students, gender.

УДК 027.7:028-047.44

Татьяна Колесникова,

канд. наук по соц. коммуникациям, директор научно-технической библиотеки Днепропетровского национального университета железнодорожного транспорта им. академика В. Лазаряна

Наталья Беляя,

библиотекарь научно-технической библиотеки Днепропетровского национального университета железнодорожного транспорта им. академика В. Лазаряна

ЧИТАТЕЛЬСКАЯ АКТИВНОСТЬ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ВУЗА (ЧТЕНИЕ ЛИТЕРАТУРЫ НА ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКАХ)

В статье анализируются результаты анкетирования студентов Днепропетровского национального университета железнодорожного транспорта имени академика В. Лазаряна (ДНУЖТ), определяется уровень активности студентов в чтении литературы на иностранных языках, в т. ч. с учетом гендерного аспекта. Кроме того определяется соответствие фондов литературы на иностранных языках в библиотеке ДНУЖТ потребностям читателей-студентов.

Ключевые слова: научно-техническая библиотека ДНУЖТ, эволюция чтения, формат чтения, активность чтения, мотивация чтения литературы на иностранных языках.